

DE WINGERD

volg op Facebook & Instagram

WOONZORNET - DIJLELAND

Driemaandelijks huiskrant van het woonzorgcentrum

- ▣ Kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met (jong)dementie
- ▣ Zorgflats voor echtparen
- ▣ Centrum voor Dagverzorging & Kortverblijf
- ▣ Lokaal Dienstencentrum Wijnveld
- ▣ Expertisecentrum Dementie Vlaams Brabant — MEMO

In deze editie:

Edito: VAPH statuut bij jongdementie	1
Samen leven met dementie	2
Nieuwe technologie voor de zorg	3
Hoe een dubbelte rollen kan...	4
FLANH benchmark	5
Hospiscore is geen hokus pokus	5
Column van Jan Hautekiet	6
Poëzie	6
Levensverhalen	6
Muziek maakt gelukkig	7
MEMOrabel	7
En dan nu het laatste woord	8
Personeels- en Bewonersnieuws	8
Colofon	8

VAPH STATUUT IS EEN BEGIN, GEEN EINDPUNT

Persoonsgebonden budget voor personen met jongdementie

Op 15 mei 2023 dienden Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout, Celia Groothedde en Johan Danen van de Groenfractie in het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie in waarbij ze de Vlaamse Regering vragen om aan mensen met jongdementie een persoonsgebonden budget te geven. De Commissie Welzijn riep op 31 januari 2024 een hoorzitting met experts samen, waarvoor ook campusdirecteur Jan Vanwezer gevraagd was om er vanuit zijn ervaringen in De Wingerd het woord te nemen.

Stijn Paemelaere

Jonge mensen met dementie ondervinden totaal andere problemen, op sociaal vlak, op werkvak, dan personen die pas op hogere leeftijd dementie ontwikkelen. Daarom alleen al hebben zij een specifiek zorgaanbod en aangepast beleid nodig en die boodschap onderschrijft het ganse expertenpanel: Jurn Verschraegen (directeur Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw), Rik Vandenberghe (kliniekhoofd Neurologie, UZ Leuven), Dave Ceule (algemeen directeur Onafhankelijk Leven), Carla Molenberghs (directeur Huis Perrekkes) en James Van Casteren (administrateur-generaal Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap).

Woensdagochtend: Europa is in de greep van boerenprotesten en zeven van de achttien commissieleden slaagden erin zich door de blokkades te wurmen voor de hoorzitting, de andere leden konden online volgen. Het is hoopgevend dat er initiatief ter zake wordt genomen over partijgrenzen van meerderheid en oppositie heen. De bestaande regelgeving was een stap in de goede richting, maar nu wordt het stilaan tijd voor een volgende stap die het beleid doeltreffender en de financiering efficiënter maakt. Niet alleen de landbouw, ook de zorgsector staat al jaren onder druk.

tussen (psychiatrische) ziekenhuizen en woonzorgvoorzieningen om de werking van die professionele organisaties te verbeteren en te financieren. Dat is een federale bevoegdheid waar de Leuvense politica Els Van Hoof (CD&V) al initiatieven ter zake lanceerde.

3. De meest voor de hand liggende maatregel: de bijzondere erkenningen uitbreiden en verdiepen voor specifieke en aangepaste ondersteuning van personen met jongdementie in dagopvang en woonzorgcentra zoals die door het Vlaams Parlement goedgekeurd en ingevoerd werden anno 2019.

Jan Vanwezer: "Een persoonsgebonden budget kost géén geld, het levert net geld op als je alle sterk gespecialiseerde zorg in rekening brengt die je zou moeten ontwikkelen door het niet te doen. Deze resolutie, die ik voor 100% steun, geldt voor een beperkt aantal mensen, maar ze heeft extreem veel impact op de levenskwaliteit van die personen en hun omgeving. Wij geloven in De Wingerd dat kwaliteit van leven en het behoud van relaties realistische doelen zijn voor personen met (jong)dementie. En dat geloven wij omdat wij dat al 40 jaar zien, ook bij jonge mensen, en ondertussen

"We moeten mensen ondersteunen daar waar zij het moeilijk hebben, maar hun leven niet overnemen. Geef ons dus de mogelijkheid om te transformeren en een ander type zorg te ontwikkelen. De modellen die vaak gebruikt worden in de wereld van de gezondheidsorganisaties spreken over 'cirkels van zorg', concentrische cirkels om ons zorgsysteem te conceptualiseren. Je hebt de burger, zijn familie, daarrond het sociale weefsel, dan heb je de eerste lijnszorg, de tweede lijn, de derde lijn... Dat is een model waarbij we eerst de burger laten crashen, dan zijn familie en dan komen

ZORG DÉ-PROFESSIONALISEREN ZONDER EXPERTISE WEG TE GOOIEN

Jurn Verschraegen opent met een korte toelichting van de problematiek en reikt meteen drie mogelijke pistes aan om tot oplossingen te komen:

1. Jongdementie binnen de bestaande VAPH regeling onderbrengen omdat thuiszorg gedurende een hele lange periode van het ziekteproces de meest aangewezen ondersteuning biedt, maar dan dreigen de noden van jonge mensen met dementie wel in concurrentie te staan van personen met een beperking die zelf al héél lang wachten op hun persoonsvolgende budget.

2. Jongdementie binnen een RIZIV conventie vervatten en van daaruit aangepaste zorg organiseren zoals dat vandaag al gebeurt voor bijvoorbeeld Huntington, MS en ALS. Daarbij gaat men samenwerkingsverbanden aan

Concreet liggen er enkele grote werven open in de zorg voor personen met jongdementie; nog geen hele grote, maar een groeiende groep zorgvragers die een grote impact heeft op de zorgorganisatie in Vlaanderen:

- Het erkennen en het lenigen van de financiële noden voor de getroffen gezinnen en de geografische spreiding van de bijzondere erkenningen herbekijken en beter afstemmen op de reële vraag.

- De thuissituatie verstevigen met een buddywerking zoals georganiseerd door de Zorgcirkels Jongdementie, ondersteuning vanuit het expertisecentrum MEMO en het aanbod in het dagcentrum en het kortverblijf van bijvoorbeeld De Wingerd.

- Kennisverhoging bij alle betrokken beroepsgroepen en psycho-educatie voor mantelzorgers en naasten.

wordt die ervaring ook wetenschappelijk ondersteund. Laura Dewitte heeft daar een mooi onderzoek naar gedaan waarin ze aantoonde dat levenskwaliteit, zingeving en welbevinden bij personen met Alzheimer realistische doelen zijn. Weliswaar blijft dementie een erg complex syndroom dat zorg op maat vraagt, gecombineerd met de eigen persoonlijkheid en het eigen sociale netwerk. En daar kan een persoonsgebonden budget toe bijdragen, anderzijds kan het organisaties ook stimuleren om te blijven investeren en te blijven groeien naar nog betere zorg. We moeten ruimte krijgen om te ondernemen en om die thuiszorg en die residentiële zorg hun opgebouwde expertise en ervaring samen te laten leggen. Verder moeten wij ook wat bescheiden zijn als zorgverleners."

we in het woonzorgcentrum terecht waar het vandaag ook al heel erg moeilijk is. Uiteindelijk vallen al die dominosteentjes om. Ik pleit daarom ook om naar een samenwerkingsmodel te gaan waarbij we mantelzorg verbreden. Zorgdragen is een gemeenschapsopdracht. Laat ons dé-professionaliseren zonder de expertise weg te gooien, zodat de samenleving de zorg terug kan opnemen. Want ook onze professionals zijn heel erg schaars geworden. We moeten de professionals terug polyvalent maken en die specialiteit op het juiste moment op de juiste plaats brengen."

De mogelijke oplossingen in dit voorstel van resolutie zijn nog niet voor morgen, de aanhoudende druk op de zorg, die is er morgen wel weer. Wordt vervolgd...

SAMEN LEVEN MET DEMENTIE

Optimisme voorspelt een langer leven

Topdokter en ouderenpsychiater Mathieu Vandenbulcke, directeur van het Leuven Brain Institute en ondervoorzitter bij Woonzorgnet-Dijleland, schreef mee aan een nieuw boek. Daarin breekt hij een lans voor meer mildheid in het samenleven met mensen met dementie. Veerle Beel, journaliste voor De Standaard, voerde een indringend gesprek met hem over ouder worden, over euthanasie bij dementie en over dat nieuwe boek. Want samenleven met mensen met dementie in de eigen buurt, zal in de nabije toekomst steeds meer de realiteit blijken. Terwijl er een demografische golf op ons af komt, kijkt de zorgsector aan tegen krapte op de arbeidsmarkt en dreigen er personeelstekorten die ons ganse zorgmodel als een kaartenhuis in elkaar kunnen doen zakken. Het interview waaruit we u graag enkele uitspraken citeren, verscheen op zaterdag 24 februari 2024 in de weekendeditie van de voornoemde krant.

Stijn Paemelaere

Tegen het licht van het soort geriatrische aandoeningen die Prof. Vandenbulcke behandelt, bestudeert en doceert aan het departement neurowetenschappen van de KU Leuven, lijkt 52 jaar nog erg jong. Veerle Beel opent met zijn relatief jonge leeftijd het gesprek, maar er zijn ook mensen die al rond die leeftijd de diagnose dementie krijgen. Laat jongdementie nu net het onderwerp zijn waarmee hij bij het brede publiek echt naam bekendheid verwierf. Lezers van deze huiskrant herinneren zich misschien een ander boek waaraan Mathieu Vandenbulcke meewerkte: 'De beklimming van de berg Alzheimer' en het verhaal van een trektocht in Nepal.

wat op vooruitgaat. We spreken dan over vloeibare versus gekristalliseerde intelligentie. Het ene gaat wat achteruit, het andere vooruit en daardoor blijf je tot op hoge leeftijd meestal relatief goed functioneren."

VEROUDERING TEGENGAAN

"Er wordt tegenwoordig aandacht besteed aan preventie van ouderdomsdementie. Wat goed is voor het hart, is ook goed voor het brein, klonk het ooit. Niet roken, niet te veel alcohol drinken, stress proberen te vermijden, want het stresshormoon brengt veranderingen op gang die de geheugenstructuur negatief beïnvloeden. Een gezonde levensstijl en

Foto: © 2024 Kristof Vadino - De Standaard

dat het leven meer is dan de rede, zoals samenzijn met familie of vrienden en vooral zintuiglijk-emotionele aspecten. Bereid zijn om hulp te aanvaarden is ook heel belangrijk. Dementie wordt nog te vaak als een monster voorgesteld."

KWALITEIT VAN LEVEN

"Ik stel mij ten dienste van mijn patiënten en probeer zo veel mogelijk te respecteren wat ze zelf wensen. In Nederland is euthanasie bij gevorderde dementie al mogelijk, maar het gebeurt er slechts heel sporadisch, omdat artsen terughoudend zijn wanneer de patiënt zijn wens niet meer kan uiten en er twijfels zijn over het lijden. Daarom vind ik het enorm

SAMEN LEVEN MET DEMENTIE

In het zopas verschenen boek 'Samen leven met dementie' bespreken Mathieu Vandenbulcke, Erik Schokkaert, en Veerle Achten de uitdagingen en mogelijkheden op het gebied van levenskwaliteit, relaties en autonomie bij mensen met dementie. Ze bieden inzichten omtrent zinvol leven na de diagnose en hoe om te gaan met de voortschrijdende ziekte. De auteurs behandelen zowel evidente als minder evidente, maar reële vragen van mantelzorgers, vrienden en familie, variërend van autorijden tot de financiële gevolgen voor het gezin. 'Samen leven met dementie' verschaft een brede kijk op een ziekte die ons allemaal raakt.

OUDEREN STAAN OVER HET ALGEMEEN POSITIEVER IN HET LEVEN

OUDERDOMSVERSCIJNSELEN

Mathieu Vandenbulcke: *"Ik zou er geen probleem mee hebben om oud genoemd te worden. Beroepshalve heb ik ontdekt dat er een positieve kant aan is: ouderen hebben levenservaring, meer wijsheid en worden over het algemeen emotioneel stabiel, waardoor ze positiever in het leven staan. Als dat spontane connotaties zouden zijn zouden meer mensen ernaar uitkijken. Maar onze hersenen krimpen geleidelijk aan vanaf de leeftijd van 40 à 50 jaar. Bepaalde regio's, zoals de voorhersenen, zijn daar gevoeliger voor, waardoor we trager worden in ons denken en handelen. Veel dingen tegelijk doen wordt moeilijker. Ons geheugen gaat er licht op achteruit en we krijgen moeite met namen onthouden. In het dagelijkse leven hebben we er niet zoveel last van, omdat levenservaring ervoor zorgt dat je er op het vlak van strategisch denken*

het brein stimuleren kunnen weldegelijk een verschil maken. Sociaal actief blijven helpt ook, want in de interactie met anderen stimuleer je jezelf. Persoonlijk geloof ik erg in het belang van bewegen. Het maakt beschermende stoffen in je hoofd vrij. Je activeert dus niet alleen de bewegingscircuits in de hersenen, maar ook de cognitieve circuits."

HELFT VAN ALLE 90-PLUSSERS LEEFT MET DEMENTIE

"Daarom wil ik het ook hebben over een andere vorm van preventie. We moeten durven na te denken over hoe we ermee zouden omgaan als het ons overkomt. Ik besteed er vrij veel aandacht aan voor mezelf: hoe zou ik ermee omgaan en hoe zou ik dat een plaats in mijn leven geven? We hebben een wat positiever en genuanceerder beeld van leven met dementie nodig. Misschien leren inzien

belangrijk om erop te wijzen dat mensen met dementie hun eigen levenskwaliteit doorgaans zelf hoger inschatten dan hun naasten of het zorgpersoneel dat doen."

DEMENTIEZORG IN VLAANDEREN

"Er zijn zeer grote kwaliteitsverschillen in de sector. Ik weet dat de budgetten krap zijn en dat er personeelstekort is, maar toch werken er overal mensen met een heel nobele ingesteldheid, die het beste willen voor hun oudere medemens, en daar helaas niet altijd even sterk voor gewaardeerd worden. Ik zou alle woonzorgcentra willen aanmoedigen om maximaal in te zetten op persoonsgerichte zorg. Dat brengt levenskwaliteit voor mensen met dementie: het leven kunnen leiden zoals ze het gewoon zijn, en zoals ze het zelf wensen. We mogen er geen eenheidsworst van maken. Er is zeker vooruitgang, maar nog niet overal."

Prof. Dr. Mathieu Vandenbulcke promoveerde met onderzoek naar frontotemporale degeneratie, een vorm van dementie die vooral op jongere leeftijd voorkomt. Het aantal personen met jongdementie in Vlaanderen neemt toe, maar exacte cijfers zijn er niet door de vaak late diagnostiek. In een verkennend onderzoek voor Vlaams-Brabant kwam men op ongeveer 200 personen in de categorie 'dementie op jonge leeftijd' (cijfers 2018).

Eind 2015 vertrok Mathieu Vandenbulcke naar Nepal en ging mee op trektocht met enkele koppels waarvan de mannen een diagnose jongdementie kregen. Dat bijzonder mooie initiatief benadrukte bijna een decennium geleden al hoe belangrijk het is om volop in te blijven zetten op het 'lerend vermogen bij dementie', op dingen die wel nog lukken, en vooral de focus niet te leggen op de vaardigheden en mogelijkheden die verloren zijn gegaan.

De deelnemers illustreerden op pakkende wijze dat het ondanks hun diagnose mogelijk blijft om uitdagende dingen als een trektocht in de Himalaya te ondernemen en vooral om nog te genieten van het leven. Dementie en kwaliteit van leven sluiten elkaar niet uit. De trektocht belichtte ook het belang van de ondersteunende partner, het sociale netwerk en de mantelzorg. Zij moeten in het zorgtraject ook voldoende aandacht krijgen, want zij beïnvloeden in belangrijke mate hoe lang het mogelijk blijft om met ondersteuning thuis te blijven wonen.

Jongdementie: de beklimming van de berg Alzheimer

Verschraegen, J., Vandenbulcke, M., & de Leeuw, R. - Uitgeverij EPO (2017) - te verkrijgen bij het Expertisecentrum Dementie.

NIEUWE TECHNOLOGIEËN VOOR DE ZORG

Vlaams minister Jo Brouns houdt persmoment bij Woonzorgnet-Dijleland

Spitstechnologie zoals virtual- en augmented reality, slimme tilhulpsystemen of gewoon digitale werkinstructies kunnen een rol spelen in het werkbaar maken en het behouden van zorgjobs. Daar ligt volgens Vlaams minister Jo Brouns (CD&V) het veld nog open. Hij lanceert dan ook een proeftuin die tot eind 2026 loopt en maakt daarvoor 3,16 miljoen euro vrij. Flanders Make en imec gaan samen met de hogescholen Thomas More, PXL en UCLL op zoek naar oplossingen voor de zorg- en welzijnssectoren. Ze stellen op dinsdag 27 februari in De Wingerd hun eerste concrete ideeën voor aan de minister en de pers. Meer toeval dan gepland, want de ligging bleek centraal genoeg en dicht bij de snelweg tussen het Brusselse kabinet en de woonplaats van de minister. Toch luisterde hij wel met enige verbazing en interesse naar de visie rond zorginnovatie die namens Woonzorgnet-Dijleland door Rudi Logist (campusdirecteur bij WZC Dijlehof) en Jo De Clercq (comfortzorg en innovatie-expert) uit de doeken werd gedaan.

TECHNOLOGIE IN ZORG- EN WELZIJNSECTOREN

Rudi Logist: "Op een krappe arbeidsmarkt waar vacatures moeilijk in te vullen zijn, loont het om werkbare jobs aan te bieden. Dat betekent voor ons niet enkel vermindering van fysieke belasting, maar ook het verbeteren van het psychosociaal welbevinden. Zorgtechnologie kan een bijdrage leveren, maar wij zien graag oplossingen waarin medewerkers én zorgvragers al vanaf de ontwerpfase centraal staan. Enkel zo zal innovatie omarmd worden. We beseffen bovendien dat technologie slechts een deel van de oplossing kan zijn. Voor ons betekent werkbaar werk ook slim en duurzaam omgaan met de aanwezige competenties en talenten, het bieden van voldoende afwisseling en autonomie in een veilige en gezonde omgeving waar leiderschap motiverend werkt. In de toekomst zullen we nog minder handen hebben om hetzelfde of zelfs meer werk te doen, daarop anticiperen is de gedeelde opdracht van overheid, werkgevers en de samenleving."

in ten minste vijf pilootprojecten binnen de Vlaamse zorg- en welzijnssector, met de focus op kinderopvang, jeugdhulp, gehandicaptenzorg en ouderenzorg.

Rudi Logist: "Vandaag worden er een aantal demo's voorgesteld, maar wij zouden graag nog andere mogelijkheden kunnen uittesten en implementeren. Het enthousiasme, geloof in vernieuwing, de goesting om dagelijks uitstekende zorg te blijven verlenen zijn onuitputtelijk binnen Woonzorgnet-Dijleland. Wij hebben de ambitie om koplopers te blijven, maar helaas vraagt elke poging tot innovatie een investering, zowel naar financiële middelen als naar tijd en energie van onze al overvraagde zorgverstrekkers. En laat dat laatste er nu net niet op overschot zijn in de zorgsector."

NAUWE INTERACTIE MET ZORGVOORZIENINGEN

Jo Brouns: "In een eerste fase worden via bevestigingen de noden en behoeften van zorgvoorzieningen op het vlak van werkbaar werk in kaart gebracht. Deze

Foto (v.l.n.r.): Jo De Clercq - Jo Brouns - Rudi Logist - Maria Bragina

Om echt vernieuwend te zijn, durven wij alles in vraag te stellen en uit onze eigen comfortzones stappen."

Of het uitbesteden van die soms heel erg specifieke zoektocht een reeks universele mirakeloplossingen uit de hoge hoed zal toveren, is zeer de vraag. We stellen wel vast dat er de voorbije jaren, her en der in de ouderenzorgsector, betaalbare low-tech en zelfs haalbare high-tech oplossingen uitgewerkt werden. Wij kunnen daarvoor rekenen op creatieve medewerkers en een gedreven expert die samen gepassioneerd zoeken naar optimalisaties van zorgprocessen en oplossingen voor problemen die zich op de werkvloer stellen. Vooraleer over te gaan naar de orde van de dag, de persvoorstelling van de eerste concepten in de proeftuin, krijgt de minister een demo van enkele recent geïmplementeerde zorginnovaties in de schoot van Woonzorgnet-Dijleland.

Jo De Clercq: "In relatie tot het anders organiseren van zorg om de toekomst

Jo De Clercq: "Buiten deze concrete innovatievoorbeelden hebben we nog andere en eerder atypische insteken om werkbaar werk en haalbare zorg te realiseren. Deze staan uiterst bewust heel veraf van hoog technologische ontwikkelingen, vanuit realiteitszin en het feit dat er in de ouderenzorg zoiets bestaat als techno-stress of technologiestress. Een eerste reeks innovatieprojecten gaan uit van niet- of laagtechnologische ontwikkelingen die concrete antwoorden bieden op zorgfrustraties en -tekorten geconstateerd binnen onze eigen zorgorganisatie. We kunnen vandaag resultaten tonen vanuit afgeronde of nog lopende no-tech en low-tech projecten. Turn-Only-Once of het éénmaal draaien bedzorgconcept dat we in Ter Meeren hebben uitgerold met de gecombineerde inzet van een glijzeil bij het verzorgend wassen, de toepassing van ééndelig incontinentiemateriaal met bandsluiting en zorgspecifieke kledijaanpassing. De structurele implementatie van het Touch&Move systeem op alle nieuw aan te kopen tilliften in de huizen van

TECHNOSTRESS VERMIJDEN IN EEN SECTOR DIE ONDER HOOGSPANNING STAAT

VLAAMS AGENTSCHAP INNOVEREN & ONDERNEMEN

"Als we de kwaliteit en beschikbaarheid van zorg willen garanderen zijn er niet alleen extra mensen nodig, het is ook belangrijk om hen aan de slag te houden. Het hebben van een werkbare job daarbij is essentieel. Innovaties die voor velen nog als verre toekomstmuziek klinken, zijn vandaag vaak al in productie en breed inzetbaar op de werkvloer, dat willen we met dit project illustreren aan zorginstellingen." – aldus Jo Brouns, Vlaams minister van Werk en Innovatie.

Gesteund door VLAIO-subsidies mikken de bevoegde ministers op onmiddellijke impact – Vlaams minister van Welzijn Hilde Crevits: "De uitdagingen in de sector vragen ons om onze gezondheidszorg anders te gaan organiseren. Vlaanderen behoort met haar toponderzoekinstellingen, universiteiten en hogescholen tot de top van innovatieve regio's in Europa. Deze proeftuin zet de beschikbare expertise en kennis in voor de toekomst van onze zorgsector."

De partners in die proeftuin engageren zich tot het ontwerpen en bouwen van technologie-demonstratoren en het delen van hun inzichten. Alles afoetsen gebeurt

vormen de input voor de ontwikkeling van relevante technologie-demonstratoren. Positief geëvalueerde technologieën (of succesvolle proof-of-concepts uit het werkveld) worden opgenomen in één van de pilootprojecten. Dan volgt de selectie van zorgvoorzieningen die willen deelnemen, er komt namelijk een doorlopende oproep. Alle uitgevoerde pilootprojecten krijgen een gedetailleerd draaiboek dat andere zorgvoorzieningen zal helpen bij het inzetten van deze nieuwe technologieën."

Jo De Clercq: "Innovatie betekent voor ons dat we de dingen anders realiseren dan voorheen. Niet omdat we innovatie zien als een doel op zich, maar wel als een middel om kwaliteit van wonen, leven en zorgen, nog concreter waar te kunnen maken. We focussen niet alleen op het uitrollen van out-of-the-box en plug-and-play zorgvernieuwing, want daartoe volstaat het een early adaptor houding aan te nemen. Neen, wij willen als echte innovator zelf zorgvernieuwing ontwikkelen vanuit een lerende en kritische zelfreflecterende houding. Wij zoeken naar outside-the-box oplossingen en werken die uit vanuit een totaal nieuw idee of inzicht. We verlaten de vertrouwde weg van ingebakken routines en vastgebetonneerde zorggewoontes.

veilig te stellen, vestig ik de aandacht op het woonzorgproject 'De Boomgaard' en het 'Kleinschalig Genormaliseerd Wonen', dit laatste rollen we al bijna twee decennia uit. Daarnaast zijn er ook nieuwe disciplinele samenwerkingsmodellen die we vanuit innovatieve arbeidsorganisatie hebben ontwikkeld, het empathisch bouwen en inrichten van woonzorgcentra als extra matelzorglaag ter ondersteuning van de zorgverlener en de bewoner. In relatie tot het creëren van werkbaar werk, door innovatie en technologie, stel ik u zo meteen graag enkele goede praktijkvoorbeelden ter hand."

WOONZORGNET-DIJLELAND PROEFTUIN BIJ UITSTEK

Woonzorgnet-Dijleland bouwt altijd visiegedreven en elk project sluit naadloos aan op de werkingsprincipes. Technologie wordt ingezet daar waar ze bijdraagt aan het welzijn van bewoners, milieubewuster ondernemen en werkbaarder werk voor medewerkers. Dit veronderstelt een doordachte architectonische en technische strategie, vertrekkend vanuit het perspectief van de personen die er zullen wonen, leven en werken. Interieurontwerp gebaseerd op Light Reflection Value en de toepassing van Human Centric Lighting zijn slechts enkele voorbeelden daarvan.

Woonzorgnet-Dijleland. Het nog lopende project met het Skincair 3D medisch hoeslaken uitgerold in Keyhof, kent positieve en objectief gemeten resultaten in samenwerking met IDEWE. Burenhof, een gedeeltelijke vervangnieuwbouw voor Dijlehof, brengt opportuniteiten mee zoals de mogelijkheid om dankzij een plafondzorgsysteem elke verrijdbare tillift te vervangen. Het zijn maar enkele voorbeelden van haalbare en betaalbare zorginnovaties, waarvoor er géén extra subsidies waren om de markt te verkennen en pilootprojecten op te zetten."

De voorgestelde technologieconcepten in de proeftuin van de minister zijn: een Demo Stressmonitoring (UGent-imec); een VR bril als opleidingsinstrument om klinisch redeneren aan te leren (PXL); een rugsparend exoskeleton voor zorgverleners (Thomas More); een revalidatie opstelling met VR + loopband ter ontlasting van de kiné (UCLL) en last but not least 'Remote Assistance met Augmented Reality' een ergonomisch hulpmiddel dat de zorgverlener in real time via sensoren en beelden assisteert (Flanders Make). Oordeelt u misschien vooral zelf waar die 3,16 miljoen euro Vlaams belastinggeld het meest zinvol kan ingezet worden...

HOE EEN DUBBELTJE ROLLEN KAN...

Het leven van Herman Dockx, verteld door Henri Meulemans

Begin 2024 overleed Herman, gewezen werknemer bij De Wingerd en in die functie voor velen een opmerkelijke persoonlijkheid. Zijn leven onderging verschillende drastische veranderingen door externe gebeurtenissen, persoonlijke ontmoetingen en aangrijpende ervaringen.

Mieke Soens

Zijn collega Henri Meulemans vertelt: *“Ik leerde Herman Dockx twintig jaar geleden kennen. Hij werkte toen als decorbouwer in de theaterwereld. Hij kende dat milieu van binnen en van buiten. Toen Senne Rouffaer (beter bekend als ‘Kapitein Zeppos’ uit de gelijknamige BRT-reeks) dementie kreeg en in de oude Wingerd opgenomen werd, kwam Herman op bezoek. Ongetwijfeld kreeg hij daar en dan een andere kijk op mensen. Toen men later bij zijn moeder dezelfde diagnose stelde, nam Herman met hulp en instructies van de thuisverpleging als vanzelfsprekend de zorg voor haar op zich. Ook twee tantes stond hij bij in hun verouderingsproces. Hij ervaaarde zo van heel nabij wat ‘ouder worden’ echt betekende en welke problemen, zowel fysieke als mentale, eraan verbonden konden zijn. Ook leerde hij al doende wat ‘zorgen voor ouderen’ inhoudt.”*

Na het overlijden van zijn mama én omdat hij ervaren had hoe zingevend het ‘verplegen’ voor hem was, stopte hij bij het theater, vatte studies verpleegkunde aan. In het kader daarvan liep Herman ook stage in De Wingerd waar campusdirecteur Jan Vanwezer hem wist te overtuigen om, gezien zijn leeftijd en zijn rijke professionele ervaring, niet het volledige curriculum af te werken. Zo begon Herman onmiddellijk als zorgkundige te werken in De Wingerd en startte er voor hem een heel nieuw leven.

Henri: *“Hij stond in Woning 8, ik werkte in Woning 7. We waren burens, ongeveer even oud en mannen – zeldzame fenomenen tussen alleen maar vrouwelijke collega’s – en hadden elkaar dus heel wat te vertellen. Herman praatte graag en veel met mij over zijn zienswijze op zorg, over wat goed was én over wat minder goed liep; hij kon best wel kritisch zijn. Zijn liefde voor de bewoners en hun families was echt prioritair, de rest was bijzaak. Zowel Herman als ik hechtten heel veel belang aan het contact met de familie; een vertrouwensrelatie met de verwanten is fundamenteel voor de verwezenlijking van gelijk welk project met de bewoners.*

Als iemand als nieuwe bewoner binnenkomt dan is dat een keerpunt in een vaak lang en moeilijk proces. Naar het woonzorgcentrum gebracht worden of als familielid een geliefde voor het eerst daarheen brengen, gebeurt vaak willens nillens. Dementie overkomt iemand en geeft hoegenaamd geen inspraak, noch aan de persoon in kwestie, noch aan diens verwanten. Niemand kiest er voor dementie te krijgen. Dan is het voor de medewerker een hele opdracht om met beide partijen in gesprek te gaan, hen te helpen om de situatie te aanvaarden en toe te geven dat in de gegeven omstandigheden een opname de beste oplossing is. Het wordt de taak van de zorgverstrekkers om de persoon met dementie toch nog een zo goed mogelijk leven te laten leiden én vooral ook diens naasten hierbij te betrekken.”

Herman kwam vaak, op een discrete manier, van familie en vrienden dingen te weten die karakteristiek gedrag van een bewoner verklaarden en daarmee ook aanvaardbaar maakten. Hij had een bijzonder talent om ook de familieleden actief te ondersteunen.

Henri: *“Hermans enthousiasme en zijn creativiteit kenden geen grenzen, hij was bovendien buitengewoon handig: hij renoveerde de gang van site A, richtte er een barbershop in en bouwde een koffiehok. In het kinelokaal legde hij ooit eigenhandig een strand aan, plantte elders een tuintje aan en dat allemaal grotendeels buiten de officiële werkuren. Door zijn scheppende geest ontdekte hij in sommige bewoners gelijkaardige gaven en met oneindige energie ging hij dan met hen aan de slag om bij voorbeeld dat tuintje te bewerken en te onderhouden. Alles zou hij gedaan hebben om ze toch maar niet vastgekleusterd aan de televisie te laten zitten.*

In vergelijking met Herman voelde ik mijzelf eerder een grijze muis, maar zijn enthousiasme werkte aanstekelijk. Waar ik nogal gehecht was aan het ‘uniform’ van broek en schort, droeg Herman de meest bonte en fleurige hemden, vaak vervolledigd met een hoed of pet. Ook zijn auto, een knalgele ‘geit’ verpersoonlijkte zijn speelsheid, zijn originaliteit, zijn vrijmoedigheid. Ooit kreeg hij mij zo ver de Blues Brothers te imiteren en met hem – godbetert – op een personeelsfeest een samen ingestudeerd dansje op te voeren. Die ludieke inborst gebruikte hij trouwens ook om minder aangename boodschappen te brengen; zo maakte hij filmpjes om het bestuur op een lichtvoetige manier diets te maken wat er volgens hem in het beleid mocht veranderen.

Aan het einde van onze carrière zijn we beiden deeltijds gaan werken; Herman begon fysiek allerlei klachten te ontwikkelen en ook al bleef hij de gezellige vent die hij altijd was geweest, fysiek ‘smolt’ hij als het ware weg. Op 1 mei 2023 zijn we samen op pensioen gegaan, ik had hier 35 jaar gewerkt, Herman zes.”

Op de vraag naar eventueel grote veranderingen in die 35 jaar antwoordt Henri: *“Praktisch is er heel veel veranderd, maar de visie én opdracht zijn altijd dezelfde gebleven: respect betonen voor de persoon met dementie en betrokkenheid bewerkstelligen bij de familie, beide partijen helpen om wat hen overkomt te accepteren, in te staan voor een degelijke palliatieve zorg en een probate begeleiding geven bij overlijden.*

Natuurlijk hadden we vroeger niet de materiële mogelijkheden van vandaag: er waren geen pijnpompen, geen liften, ... en we hadden grote groepen van 14 tot 17 personen. Nu is het wonen kleinschalig en zo veel mogelijk ‘genormaliseerd’. Maar zowel toen als nu moesten we vaak slikken en... doorgaan.

Mij dunkt dat één en ander toch wel anders is voor de jonge mensen die hier nu als zorgverlener beginnen. Ik denk dat ze zich vaak eenzaam voelen. Ook al liggen ze dicht bij elkaar, en is hulp van een collega in de nabijgelegen woning makkelijk bereikbaar, toch is er altijd een deur die moet geopend worden, een drempel die moet overwonnen worden. Vroeger stonden we, letterlijk en figuurlijk, dicht bij elkaar. In mijn ogen worden de jongeren nu – bij het leren zwemmen – vlugger in het diepe gegooid. Ze krijgen of nemen minder tijd om echt iets op te bouwen: een gevoel van loyaliteit, een gehechtheid aan het werk en de collega’s. Ze ‘shoppen’ nogal eens van job naar job en proberen een biotoop niet echt lang uit. Ongetwijfeld speelt het tekort aan werkkrachten, en dus het grote aanbod jobs, daarin een rol. De geringe waardering vanuit de maatschappij voor het beroep én de meewarigheid waarmee men nog te vaak naar ouderen kijkt, maakt het hen niet makkelijker. Vandaag wordt ‘de vergrijzing’, de veroudering van de bevolking vooral gezien als een probleem. De ‘wijsheid’ van senioren, die in andere culturen hoog in het vaandel

Herman Dockx

echtgenoot van Fanye Rutasouw
geboren te Leuven op 1 april 1959
thuis overleden op 31 januari 2024

staat, wordt hier in het Westen minder in de verf gezet dan de kosten en de afhankelijkheid die ze meebrengen, en dat vind ik heel jammer.”

“En toch: toen Herman en ik ter gelegenheid van onze pensionering een groot feest kregen waren we blij verwonderd over het aantal aanwezigen en over de geuite waardering en de diepe dankbaarheid voor wat we voor hen of voor een familielid betekend hadden. Het heeft hem en mij zo’n deugd gedaan.”

Zo sprak Henri Meulemans.

In het lentenummer van deze krant, jaargang 2021, schreef Herman Dockx zelf nog over ‘zijn’ herenkapsalon: *“Elke week mogen de dames naar ‘hun’ kapsalon, niet dat het daar voor ons mannen verboden terrein is, maar enig onbehagen overvalt ons toch wanneer we daar onze knipbeurt zitten af te wachten. Eerlijk gezegd het ontgaat ons allemaal, gesprekken over ‘brushing’ of ‘watergolf’ en dan wil ik het nog niet hebben over de ‘boekskes’. De koffie valt er best mee, dat moet gezegd worden, behalve als ze net rijkelijk met haarlak hebben gespoten, dat proéf je. Maar het kan verkeren, zelfs in De Wingerd. Het jaar 2021 zal opgenomen worden in de annalen als de wederopstanding van de ‘coiffeur’. Simpel en praktisch, geen oeverloze twijfel tussen krullen of niet. Gewoon vanachter kort en vanvoor iets langer, klaar. Baard, snor, scheermes op leder gescherpt en afsluiten met prikkende aftershave. Jaren onaangeroerd in de etalage, door de zon verkleurd ‘Tabac, original Eau de Cologne’ en ‘Cacharel pour L’homme’, lang vervlogen geuren. Zo hebben wij mannen het graag!”*

*Heb je hem nog gezien
Vandaag of gisteren
Met z'n wisselasjes onder de arm
Rustend onder de mangoboom?
Zo zacht is de laatste vrucht
Van die boom voor z'n voeten
Gevallen dat hij 's avonds nog
Lachte toen het heel fijn
Regende in z'n laatste droom*

*Selamat jalan
Sayangku, kekasihku
Belahan jiwaku
Aku tak akan melupakanmu
Sampai akhir hidupku*

Gedicht overgenomen van het rouwbericht.

Henri Meulemans (°1958)
werkte van 1988 tot 2023 als
verpleegkundige in De Wingerd
en was actief in de werkgroep
'zingeving en spiritualiteit'.
Vandaag zet hij zich als vrijwilliger in
bij de Sint-Kwintensgemeenschap.

Het ga je goed mijnheer Henri!

BENCHMARK RAPPORT FLANH

Medewerkersbevraging Flanders Nursing Home project

Bewoners van woonzorgcentra zijn vandaag ouder en kwetsbaarder dan ooit tevoren, zorgbehoeften en complexiteit zijn enorm toegenomen. Zorgmedewerkers worden daardoor steeds meer uitgedaagd om goede kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning te verlenen. Tegelijkertijd loopt het aanwerven van professionals steeds moeilijker en neemt de uitstroom van ervaren personeel almaar toe. Het Flanders Nursing Home (FLANH) project levert hierin nieuwe inzichten. Prof. Mieke Deschodt (onderzoekseenheid Gerontologie en Geriatrie aan de KU Leuven) peilde de onderlinge samenhang van factoren die invloed hebben op bewoners én medewerkers. David Buyschaert en het team van Woning 5 werkten mee aan het in kaart brengen van bestaande werkomgeving en welbevinden. De medewerkersbevraging vond plaats tussen januari en juli 2023. Eind november 2023 werden deze resultaten gecombineerd met bewonersgegevens uit de BelRAI databank. Dat resulteerde in een 26 pagina's tellend 'benchmark rapport' waarin het eigen woonzorgcentrum zich positioneert ten opzichte van de algemene scores van alle 25 deelnemende organisaties. Sommige elementen in het rapport en conclusies die we eraan kunnen verbinden, zijn best opmerkelijk.

Foto Pyxicare: doctoraatsstudent Lisa Geyskens en prof. dr. Mieke Deschodt

Deze FLANH-resultaten zijn niet alleen interessant voor het eigen aanwervings- en personeelsbeleid, het bredere kader zal hopelijk ook beleidsmakers overtuigen van het belang aan investeringen. Op het moment van de afname zijn er voor ouderen 821 woonzorgvoorzieningen in Vlaanderen, daarvan nemen er 25 deel aan het onderzoek. Hoofdzakelijk gaat het om non-profit (52%) en publieke (40%) deelnemers aan het onderzoek, daarmee is de commerciële sector ondervetegenwoordigd want in realiteit zijn ze goed voor ruim een derde van de ouderenzorgmarkt.

Prof. Mieke Deschodt: "De zorgsector heeft dringend nood aan betrouwbare gegevens. Daarom is het belangrijk dat woonzorgcentra deelnemen aan de bevraging. Projectpartner Pyxicare trekt vervolgens de BelRAI-bewonersgegevens uit de databank en koppelt deze aan de antwoorden van de medewerkers. Daar start voor ons eigenlijk de data-analyse. Dan gaan we alle verschillende relaties bestuderen en bezorgen elk deelnemend

woonzorgcentrum een benchmarking-rapport. Op die manier kan het zichzelf vergelijken met de rest van de groep. Waar doen we het goed en waar is er ruimte voor verbetering?"

MEDEWERKERS IN DE WINGERD ZIJN VAKER TEVREDEN

Gevraagd in welke mate ze akkoord gaan met een aantal stellingen die betrekking hebben tot de werkomgeving tonen de collega's zich positiever.

Jan Vanwezer: "Een eerste opsteker, we scoren als werkgever gemiddeld beter. Een tweede pluim mag op de hoed van onze zorgmedewerkers, hun bevlogenheid steekt met kop en schouders boven het gemiddelde uit. Die medaille heeft helaas ook een keerzijde want het risico op een burn-out is inherent aan de emotionele betrokkenheid en dus piekt die grafiek in de benchmark. Nochtans blijft de uitval in De Wingerd beperkt. Dat zegt hopelijk niet alleen iets over de enorme draagkracht en kwaliteit van de medewerkers, maar ook over het beleid binnen onze organisatie."

Prof. Mieke Deschodt: "Dit is het eerste onderzoek dat kijkt naar veranderingen over de tijd heen. Meestal gaat het bij dit soort onderzoeken om één bevraging, wij bekijken ook de associatie en door de bevraging in 2025 te herhalen krijgen we daar echt zicht op. Op basis van die onderzoeksresultaten communiceren we vervolgens adviezen. In de eerste plaats richting de beleidsmakers (n.v.d.r.: de bevoegde Vlaamse Overheid) zodat ze weten waar ze moeten investeren."

Ons model met persoonsgerichte zorg en de werkingsprincipes van het kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met dementie bewijzen al langer dat het concept weldegelijk werkt.

Jan Vanwezer: "De bewonersparticipatie en de betrokkenheid in de besluitvorming van de organisatie scoren significant hoger dan de benchmark. Dat kan je op zijn minst opmerkelijk noemen, want er wonen en leven in De Wingerd louter personen met dementie terwijl het Vlaamse gemiddelde berekend werd

voor woonzorgcentra die ook valide ouderen onder de residenten tellen. Je zou dus kunnen verwachten dat de participatiegraad daar net groter is."

SAMEN ZORGEN VOOR ELKAAR ZORGT VOOR WERKBAAR WERK

Het 'applaus voor de zorg' is helaas al een tijdje uitgewerkt en het is ook niet de verloning die ervoor zorgt dat medewerkers het volhouden. Blijkbaar wel de steun die ze ervaren bij collega's en vrijwilligers, ook erkentelijkheid van bewoners en hun families, die motiveert.

Daarnaast zien we de meerwaarde van het coachend leidinggeven en de introductie van Innovatieve Arbeidsorganisatie, net als het inzetten op preventie en een proactief personeelsbeleid dat dagelijks zijn effect bewijst. Maar alles kan beter en nog meer investeren in werkbaar werk kan alleen maar als er daartoe budgetten worden vrijgemaakt door de overheid.

SP

'HOSPISCORE' IS GEEN HOKUS POKUS

Wetenschappelijk onderbouwd maatwerk

Provincie Vlaams-Brabant trekt 75.000 euro uit om een toepassing te laten bouwen die universeel inzetbaar zal zijn om zorgnoden en buurtcapaciteit te visualiseren en overal in Vlaanderen in kaart te kunnen brengen. LIVEZ doet voor dit project beroep op wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling van verschillende departementen binnen UCLL. We luisterden geboeid naar de uitleg die ons hieromtrent werd verschaft door Stephanie Vandeplas, field expert en projectcoördinator 'Zorgzame Buurt Kop van Kessel-Lo', en Sam Pless, organisatiesocioloog en onderzoeker 'Samenwerking rond zorg en welzijn' verbonden aan het 'Expertisecentrum Health Innovation'.

Sam doet al langer onderzoek naar zorgzame buurten in Vlaanderen en Stephanie vervoegde het onderzoeksteam met haar parate kennis van de sociale kaart en het buurtwerk. Zij zal haar praktijkervaring met projecten zorgpartners concreet inzetten in het sociaal weefsel rond De Boomgaard, niet alleen om de theorie rond de Hospiscore af te toetsen in het werkveld, maar ook om dat unieke en duurzame project mee te faciliteren.

Naar analogie met de 'Mobiscore' in Vlaanderen wil dit project tot een objectief instrument komen, dat draagkracht van burgers en buurten wetenschappelijk onderbouwd een waardering geeft en beleidsmakers een idee geeft waar de noden liggen en waar de zelfredzaamheid op vlak van zorg en welzijn gestimuleerd of ondersteund kan worden. Maar

waar de 'Mobiscore' enkel statistisch aangeeft hoe goed voorzieningen voor openbaar vervoer, onderwijs, winkels en diensten, ontspanning, sport en cultuur, gezondheid en zorg, te voet of met de fiets bereikbaar zijn vanuit een bepaalde locatie, zal de 'Hospiscore' véél breder en vooral veel dieper naar de buurten kijken. Er is al heel wat studiewerk en discussie aan vooraf gegaan en over de output lijkt iedereen het ondertussen eens: cijfers zeggen weinig tot niets. Eerst moet worden vastgesteld wat een buurt is, voor een lokaal bestuur zal de definitie anders zijn dan voor burgers in het lokale verenigingswerk. Wanneer de term buurt duidelijk is afgelijnd gaan de onderzoekers ter plaatse aan de slag en kijken ze naar demografische eigenschappen, welzijnsaspecten, zorgvragen, aanwezige talenten en subjectieve ervaringen van mensen in een welbepaalde buurt.

UCLL- projectteam v.l.n.r.: Sam Pless, Stephanie Vandeplas, Siegmund Leducq en Kenny Lacroix

Er worden indicatoren opgesteld en uit de verzamelde data wordt vervolgens een buurtprofiel gedistilleerd. Aan de hand van een aantal persona's, type-figuren die representatief zijn voor samenstelling van de plaatselijke bewonersgroep. Door de karakteristiek van die persona's krijgt men dan uiteindelijk een idee van die buurt en wat er leeft. Die persona's kunnen inspireren en tot actie aanzetten, bijvoorbeeld een rol spelen in het afstemmen van de taal die professionals spreken, elk vanuit hun eigen zorg- of welzijnsniche, op de taal van de reële inwoners. Voor de concrete uitwerking van het instrument, een digitale toepassing, werken Sam en Stephanie samen met Siegmund Leducq, expertisemanager bij 'Digital Solutions' aan de UCLL en Kenny Lacroix, een ervaren ICT ontwikkelaar bij dat departement. De uitkomst van de 'Hospiscore' zal dus geen abstract cijfer zijn, maar een gevisualiseerde evaluatie aan de hand van objectieve indicatoren en 'mixed methods', zowel kwalitatief als kwantitatief gemeten.

Een 'Hospiscore' zal coördinatoren zoals Stephanie straks hopelijk doorheen gans Vlaanderen in dialoog laten treden met buurten, met iets in de hand wat richting geeft om de capaciteit van een buurt te verbeteren. Zelf zal dat tijdens het onderzoek doen rond De Boomgaard, kijken hoe er vandaag al zorg verleend wordt, connecties leggen en mensen leren kennen. Dat alles met één doel voor ogen: mensen verbinden en informele netwerken stimuleren om zorg te dragen voor elkaar in de breedst mogelijke zin en hen daar waar nodig te laten ondersteunen door professionele organisaties.

De Boomgaard is ondertussen meer dan een proeftuin, de LIVEZ partners spelen samen met de wetenschappers van UCLL een voortrekkersrol om het zorg- en welzijnslandschap in Vlaanderen grondig te hertekenen.

SP

COLUMN VAN JAN HAUTEKIET

MUSIC FOR LUC, WILL EN ALLE ANDEREN

U bent misschien al talloze keren het Ontmoetingshuis van die organisatie op de 's-Hertogenlaan 97 voorbij gelopen zonder te weten wat daar achter de muren gebeurt. Het is een open huis voor mensen met jongdementie, mantelzorgers en familie en vrienden. De tijd wordt samen op een boeiende en prikkelende manier doorgebracht. "Niets moet, bijna alles mag", is het devies van het Ontmoetingshuis. Luc Claes, de Luc waarnaar het evenement is vernoemd, was een vrolijke en dynamische man die als onderwijzer een paar van mijn kleinkinderen in de klas had, en ook nog de chiroleider was van Jeroen Meus.

Vijftien jaar geleden werd bij hem jongdementie vastgesteld. Zijn familie en vrienden hebben hem acht jaar lang ondersteund en hij bleef lange tijd zijn vrolijke zelf. Tot het op was in 2017.

Als voorzitter van zusterorganisatie Het Ventiel, die in de regio Kortrijk een buddywerking voor mensen met jongdementie voorziet, ben ik doordrongen van het belang van een duurzame werking die ervoor zorgt dat mensen met jongdementie en hun naasten kwaliteitsvolle tijd kunnen doorbrengen, die vertrekt van wat de talenten en vaardigheden zijn, en niet van de beperkingen.

Op 30 mei mag ik met muzikale kanjers als Isabelle A, Stijn Meuris, Lady Linn en Patrick Riguelle de vijfde editie van Music For Luc opluisteren met The Philips, stilaan de huis-band van dit initiatief van Zorgcirkels Jongdementie, een organisatie die in nauw contact met De Wingerd werd opgezet..

Herinner u een nieuwshoofdpunt van vorige zomer. Will Tura geeft niet langer concerten, omdat bij hem beginnende Alzheimer is vastgesteld. Het nieuws ging gepaard met de release van een nieuwe single, 'Als ik terugkijk'. Over hoe muziek en de herinnering eraan, lang blijft hangen, vaak zelfs het laatste is wat blijft hangen bij mensen met (jong)dementie.

En ook dat muziek luisteren én maken een goed gevoel geeft, ook als het cognitieve deel van onze identiteit wat minder meewil.

En muziek in je leven houden is, zeker in het geval van een rasartiest als Tura, sowieso een goed idee. Intussen waren er de indrukwekkende hommageshows eind vorig jaar in het Sportpaleis, die andermaal die kracht van muziek lieten voelen.

Niet alleen bij muzikanten brengt muziek soelaas, ook bij andere mensen die altijd interesse hadden in muziek. Als je de muziek die een persoon vroeger aansprak laat horen, zullen er emoties vrijkomen, waardoor je het gevoel hebt even weer dicht bij de persoon te staan.

Emoties en heldere momenten komen niet alleen via het kennisgeheugen, ook andere delen in het langetermijngeheugen kunnen ze opnieuw doen opflakkeren, zij het tijdelijk. Met verschillende initiatieven van ondermeer Koor en Stem, maar ook de vele concerten in De Wingerd, wordt telkens weer bewezen wat de kracht van muziek is als een hefboom die (verloren gewaande) emoties en vaardigheden terug kan oprakelen.

Ik maakte het een eerste keer mee toen bij een concert met Franse chansons in een Brussels woonzorgcentrum een bewoonster, die een jaar lang nauwelijks een woord had gesproken, ineens begon mee te zingen met een liedje dat ze herkende. En, intussen herhaaldelijk al, ook bij de concerten aan het einde van de zomervakantie in De Wingerd.

Ik hoop u op 30 mei te mogen verwelkomen in Het Depot voor Music For Luc nummer 5.

Jan Hautekiet

LEVENSVERRHALEN ALS GEHEUGEN-CADEAU

Veel mensen kijken in het ouder worden graag terug op hun leven, in gevoelens en gedachten, herinneringen of dromen. Ze overdenken wat in hun leven echt belangrijk was of vandaag nog is, wat hen vreugde bracht of hetgeen zelfs net eerder lastig was. Wij bieden in De Wingerd graag ondersteuning bij dat allerpersoonlijkste proces.

Een vrijwilliger gaat in gesprek met bewoners en stelt niet alleen vragen over het leven hier en nu, maar ook over het "geleefde leven". Ze praten over vroeger, over vandaag en ook over morgen. Aan de hand van die gesprekken wordt een persoonlijk portret uitgewerkt in een mooi, klein boekje. Dat belicht niet alleen de belangrijke aspecten of passies van iemands leven, het boekje legt ook gevoelens van dankbaarheid en liefde vast.

Dit project is geïnspireerd op wat Amfora vzw [www.amfora.be] doet met "eindelevensverhalen". Het is specifiek ontworpen voor personen die zich realiseren dat ze steeds meer vergeten en naar herinneringen moeten zoeken. Wij noemen het in De Wingerd al jarenlang "levensverhalen".

Deze boekjes zijn uiteraard privé en louter bedoeld als een persoonlijk cadeau voor de bewoners zelf, een soort "geheugen-cadeau". En natuurlijk is het ook voor familie of naasten, voor iedereen met wie de persoon in kwestie het wil delen of laten lezen. De Wingerd als organisatie, vrijwilligers en medewerkers, respecteren de privacy van de bewoners. Gezien de persoonlijke aard van deze boekjes, doen wij er zelf niets anders mee dan het verhaal optekenen voor de individuele bewoner.

Mia De Brabander

POËZIE

LIEVE LENTE

Lieve Lente, laat je bloesems ontluiken,
laat alles naar bloemen en honing ruiken
en laat in geuren en in kleuren
de verrijzenis gebeuren.

Ontdooi wat ons heeft doen verstijven,
begin ons opnieuw in beweging te drijven,
verleid ons tot openen van deuren,
doe ons ophouden met zeuren.

En laat de vogels maar feestelijk zingen,
de kikkers hier 's avonds weer kwaken en springen;
maar doe ze zwijgen, die luide puiten,
als de nachtegaal wil fluiten

zodat die ons hart nog wat extra kan warmen:
kom, liefste, wij luisteren in elkaars armen.

RT © 17 april 2023

IN BEELD

Een bewoner en een bezoeker van De Wingerd, beiden militairen-op-rust, gingen op bezoek in de Koninklijke Militaire School.

Luitenant-Kolonel J. Saenen ontvangt oudgedienden.

MUZIEK MAAKT GELUKKIG

Praktijk leert dat 20-eeuwse genres minder in de smaak vallen

Eén van de vele activiteiten die in De Wingerd door vrijwilligers verzorgd worden, is het muziekatelier. Christine Achten (foto) staat hiervoor in. Hieronder haar boeiende verhaal.

Als kind volgde ik, zoals zovele jongeren, wekelijks algemene muziekles op de muziekschool en leerde ik dwarsfluit spelen. Voor mijn ouders was dit de evidentie zelve: kennis van muziek hoorde gewoon bij een goeie opvoeding. Zelf genoot ik er echter ook van, en na de middelbare school koos ik daarom voor musicologie aan de universiteit. In diezelfde jaren volgde ik aan het conservatorium van Brussel een praktische muziekopleiding dwarsfluit en kamermuziek en haalde er een pedagogisch diploma. Veertig jaar lang heb ik daarna les gegeven aan muziekacademies.

Als musicus ben je vaak lid van verschillende kleine orkestgroepen en treed je op bij allerlei gelegenheden. Zo kwam ik, op vraag van Mia De Brabander, met een kwartet spelen in De Wingerd. Voordien was ik nooit in contact geweest met mensen met dementie; ik kende het enkel als begrip en had wel wat vooroordelen. Maar de manier waarop hier aan de bewoners cultuur wordt aangeboden was een revelatie: men ziet de mensen voor vol aan, hun ziekte is geen reden om "mindere" of "makkelijkere" materie aan te bieden dan men aan personen zonder dementie zou geven.

Later trad ik hier op met het Brabants Volksorkest en speelden we vooral blijde muziek en dansmuziek en ook toen stond ik te kijken hoe intens de mensen daarvan genoten. Na afloop ging ik aan de babbel met enkelen van hen en verbaasde me over de manier waarop ze verwoordden wat muziek met hen deed. Het gaf mijzelf een dimensie meer in mijn plezier om muziek te maken. Dat aspect van "zingeving" aan het spelen van muziek wou ik verder uitdiepen en ook aan mijn leerlingen meegeven: speel niet alleen voor een elitair, enigszins in muziek opgeleid publiek, maar voor elkene die daar echt gelukkig van wordt. Ik sprak erover met Mia en zij knoopte het in haar oren want amper op pensioen, kreeg ik een telefoontje van De Wingerd: "Of ik op regelmatige basis iets kon doen voor de bewoners?"

Nu kom ik tweemaal per maand om samen met een groep bewoners naar een muziekstuk te luisteren en ik vertel daar een verhaal rond, geef wat historische achtergrond. De mensen ervaren hierbij dat ze niet gezien worden als personen met dementie maar als mensen met een gevoel voor kunst dat ze nog steeds bezitten en dat ze als luisteraars naar waarde geschat worden. Ze vertellen dan bv. over hun eigen muziekopleiding en maken duidelijk in woord én/of gebaar hoe de klanken hen aanzetten tot vrolijkheid, of emoties oproepen van geluk, verdriet of heimwee. Ik vind het dan ook belangrijk uit te zoeken welke muziek hen het meest aanspreekt. Zo reageren ze altijd zeer actief op een zeker menuet van Bach omdat dat vroeger in hun pianorepertoire zat. Ze herkennen de begintune van bv. Opera en Belcanto omdat ze daar vroeger vaak naar luisterden. Die referenties naar vroeger zijn uiteraard tof, maar ze genieten evenzeer van muziek die ze niet van vroeger kenden.

De praktijk leerde me wél dat 20-eeuwse muziek minder in de smaak valt en dat begrijp ik best. Daar zit vaak een contesterend toontje in, wat ik hen in mijn uitleg probeer te laten horen en dat zegt hen niet zo veel. Persoonlijk heb ik daar begrip voor en vind ik ook dat mensen op die leeftijd de wereld niet meer hoeven te verbeteren.

Op de derde dinsdag van de maand is er een aperitiefconcert. Daarvoor ga ik op zoek naar een kleine orkestgroep die bereid is een uitvoering te geven, gratis. Het is telkens een groot succes. De musici zelf hebben daarbij vaak dezelfde positieve ervaring als ik: "Wauw, het is boven alle verwachting dat we hier dergelijke muziek kunnen brengen!!". Die uitvoeringen zijn heel gevarieerd. Nu eens is het vooral romantische muziek: Schubert, Brahms... dan weer komt er een barokensemble of een groep zangers. En telkens wordt er uitleg verstrekt. Het vraagt wel wat zoekwerk om orkestjes te vinden. Makkelijkst is het met mensen van mijn eigen leeftijd want daar ken ik er velen van en die zijn pas gepensioneerd, hebben dus tijd. Maar ook studenten van het Lemmensinstituut zijn in mijn ogen uitgelezen kandidaten: voor hen is het een verrijking te ervaren dat muziek spelen niet alleen henzelf diepe vreugde kan bieden maar dat ook hun luisteraars er echt gelukkig van kunnen worden. Weet je, een groot deel van de mensen die naar de aperitiefconcerten komen luisteren hebben pas hier ontdekt hoe intens muziek op hen kan inwerken en drukken er hun spijt over uit dat ze dat niet vroeger ervaren hebben. En, tussen haakjes, zo'n concert wordt gevolgd door een aperitiefje en dat is natuurlijk mooi meegenomen.

Voor de minder mobiele bewoners ga ik in de woningen. Daar kan ik echt inspelen op hun vraag. Daarbij houd ik rekening met de graad van dementie waarin ze gekomen zijn, want dat speelt naar mijn gevoel wel degelijk een rol in de emoties die muziek oproept. Een pluspunt van muziek is ongetwijfeld dat je geen theoretische kennis nodig hebt om er door geraakt te worden, zoals je wel woorden moet begrijpen om een verhaal te kunnen volgen. Op die momenten genieten niet alleen de bewoners, maar ook ik vind het fantastisch om volledig tot rust te komen en enkel te luisteren en voelen wat muziek met mij doet. Ja, muziek maakt inderdaad gelukkig.

Mieke Soens

ROCK WAGON

Patrick Staes, de echtgenoot van Christine, organiseert in de pipowagen regelmatig luistersessies tussen pot en pint. Met zijn 'Rock Wagon' speelt hij in op een nieuwe generatie bewoners van De Wingerd. Sommigen zijn wel opgegroeid met pop- en rockmuziek. Zij dansten in hun jonge jaren op de popsongs van The Beatles en misschien zelfs de balads van Metallica. Mensen met dementie luisteren naar de muziek uit hun jeugd. Ooit tovert een vrijwilliger het Grand Café misschien eens om tot dance- en technotempel.

SP

MEMORABEL

Het regionaal expertisecentrum dementie - Memo en Alzheimer Liga Vlaanderen stellen u in samenwerking met de verschillende organisatoren van de praatcafés en familiegroepen een boeiend programma voor in onze regio.

Er kunnen zich onverwacht wijzigingen voordoen, neem daarom steeds even contact op met de inrichters voor de recentste informatie.

AGENDA

26 maart 2024 - 20u00 tot 21u30

Praatcafé Jongdementie

Thema: Samen uit de spagaat komen als jonge mantelzorger

Spreker: Erna Claes, dr. in de psychologie en expert - trainer welbevinden - mentale gezondheid

Locatie: Het Ontmoetingshuis, 's-Hertogenlaan 97, 3000 Leuven

Contact: zorgcirkelsjongdementie@zcd.be

Extra info: Dit praatcafé is louter gericht naar kinderen van mensen met jongdementie

28 maart 2024 - 19u30 (welkom vanaf 19u00)

Praatcafé Dementie

Thema: Dementie en erfelijkheid.

Spreker: Marijne Vandeborgh, Postdoctoraal onderzoeker aan IVBU Antwerpen, Centrum voor Moleculaire Neurologie

Locatie: WZC St Bernardus, Egenhovenstraat 22, 3060 Bertem

Contact: info@stbernardus.be

28 mei 2024 - 19u00 tot 21u00

Praatcafé Dementie

Thema: Filmvoorstelling "The Eternal Memory"

Spreker: Nabespreking met Caroline Terranova, consulente ECD Memo

Locatie: WZC Ter Vlierbeke, Rustoordlaan 3/2, 3010 Kessel-Lo

13 juni 2024 - 19u30 (welkom vanaf 19u00)

Praatcafé Dementie

Thema: Wat doet muziek/zingen met een persoon met dementie en hoe begin je daaraan?

Spreker: Joke Van Wesemael, muziektherapeute

Locatie: WZC St Bernardus, Egenhovenstraat 22, 3060 Bertem

Contact: info@stbernardus.be

24 september 2024 - 20u00 tot 21u30

Praatcafé Jongdementie

Thema: Erfelijkheid bij jongdementie

Spreker: Marijne Vandeborgh, Postdoctoraal onderzoeker aan IVBU Antwerpen Centrum voor Moleculaire Neurologie

Locatie: Het Ontmoetingshuis, 's-Hertogenlaan 97, 3000 Leuven

Contact: zorgcirkelsjongdementie@zcd.be

's Hertogenlaan 97 - 3000 Leuven

µTel: 016/50.29.06

van 9 tot 12 en van 14 tot 17u.

memo@dementie.be

www.dementie.be/memo

BENEFIETCONCERT

Vorig jaar gaven Stan Van Samang, Ronny Mosuse en Luka Cruysberghs het beste van zichzelf als gastartiesten tijdens de vierde editie van 'Music for Luc'. Op donderdag 30 mei vieren we met z'n allen het eerste lustrum van het benefietconcert voor de Zorgcirkels Jongdementie in Het Depot.

Music for Luc is ontstaan als een eerbetoon aan Luc Claes, die in 2017 overleed aan jongdementie. Nabestaanden en vrienden van Luc, oa. Erik Meulemans van Schoenen Mertens in de Mechelsestraat te Leuven, organiseren sindsdien het benefiet.

Huisband 'The Philips', met rasmuzikanten Filip Bollaert, Jan Hautekiet, Ben Crabbé en Bert Embrechts, ontvangt ook dit jaar weer een aantal muzikale gasten in de Leuvense concerttempel. 'Nooit gezien en nooit meer te zien' is opnieuw het motto en de catering wordt dit keer verzorgd door Convento. We hopen jullie ook op de vijfde editie van dit bijzonder warme evenement te ontmoeten voor een avond vol sfeer en gezelligheid.

HOU ONZE SOCIALE MEDIA IN DE GATEN, WANT DE TICKETVERKOOP START BINNENKORT!

www.zorgcirkelsjongdementie.be

EN DAN NU HET LAATSTE WOORD

LUT MAEX IS OP 27 NOVEMBER 2023 OVERLEDEN. HAAR ZOON BLIKT TERUG OP HET LEVEN VAN ZIJN MOEDER. DANKBAAR VOOR DE VELE VRIJWILLIGERS EN IEDEREEN DIE IN DE WINGERD WERKT, WANT ZIJ ZIJN HUN GEWICHT IN GOUD WAARD.

Je weet wel hoe dat gaat. In het begin vergat ze gewoon wat ze net al gezegd had. Maar stilletjes aan werd dat erger. Ze slaagde er eerst nog goed in om het te verbergen, maar toch. Dan ineens kwam er een sterke achteruitgang na een hartklepoperatie. De neuroloog adviseerde een korte revalidatie in De Wingerd. Ze is dan inderdaad wat opgeknapt, we hebben nog geprobeerd haar weer in haar appartementje te laten wonen. Maar de verwardheid werd groter, het besef van tijd wazig en alles liep moeilijk. Dan moet je een beslissing nemen, tegen haar goesting, dat was hartverscheurend.

Ik zou kunnen vertellen van hoe ze stilletjes uitdoofde en hoe wij ons mama meer en meer verloren. Dat is tristesse en ik denk niet dat ons moeder het zou hebben gewild. Dus ga ik het hebben over de positieve ervaring in De Wingerd, over de mensen die je daar leert kennen. Toen ons moeder er ging wonen, zei iemand dat we de andere bewoners en hun naasten weldra als familie zouden beschouwen. Dat zal wel, dacht ik toen bij mezelf. Maar ze hadden gelijk. Na een tijd ga je ze allemaal even graag zien. Je knoopt een speciale band met hen aan en het is moeilijk om die te benoemen, maar hij is er wel. Je kijkt samen TV, je gaat samen wandelen, je babbelt wat en houdt hen gezelschap. Allemaal gewone dagelijkse dingen, niks speciaal, maar daarmee net zo waardevol.

En je leeft mee wanneer het eens slechter met hen gaat, dat natuurlijk ook. Een frappant beeld tijdens de laatste maanden: je komt binnen in de woning, je vindt je mama in haar rolstoel in de living, half slapend, om onduidelijke redenen jammerend, hetgeen ze dikwijls deed. Huisgenote 'Buto' zit naast haar en zingt zachtjes een Afrikaans liedje. Ook andere families leer je zo kennen, het schept automatisch een band omdat je ziet hoe zij zich over jouw moeder ontfermen, oprecht bezorgd omdat ze 'lotgenoot' zijn.

De manier waarop iedereen als één team de woning draaiend houdt, bewoners entertaint, zonder morren ook de minder aangename verzorgingstaken uitvoeren, zich telkens weer bindt aan nieuwe bewoners, waarbij ze weten dat er mogelijk weldra een afscheid zal zijn, ... Je moet een speciaal soort mens zijn om dit te kunnen. Maar je voelt dat ze het graag doen, met heel hun hart. Een gewone sterveling vindt dat niet normaal, maar zij vinden van wel. Ik ben blij dat ik al deze prachtige mensen mocht leren kennen!

Joris Welkenhuysen

ZOMER 2024

De lente moet nog echt doorbreken, maar wij kijken al even vooruit naar de zomervakantie. De opvang voor kinderen en kleinkinderen gaat ook dit jaar weer door van 8 tot 12 juli en van 15 tot 19 juli.

Informatie en inschrijven bij LDC Wijnveld:
liesbet.volders@wznd.be

Een actueel overzicht van alle activiteiten in en rond het woonzorgcentrum vind je steeds ad valvas en online op: wingerd.info/agenda

WOONZORGNET - DIJLELAND

Wingerdstraat 14 - 3000 LEUVEN

T: 016 28 47 90

E: wingerd@wingerd.info

Centra voor Dagverzorging & Kortverblijf

Thuisondersteunende Diensten

T: 016 28 48 00

E: cathy.sweerts@wingerd.info

Kleinschalig Genormaliseerd Wonen

Zorgflats voor echtparen

Sociale Dienst De Wingerd

T: 016 28 47 93

E: brenda.vanessen@wingerd.info

Lokaal Dienstencentrum Wijnveld

T: 016 28 49 50

E: liesbet.volders@wingerd.info

WOONZORGNET-DIJLELAND VZW

Samen met de woonzorgcentra Ter Meeren in Neerijse, Keyhof in Huldenberg en Dijlehof in Leuven, werkt De Wingerd aan kwaliteitsvolle zorg in deze regio.

[www.woonzorgnet-dijleland.be]

WERKTEN MEE AAN DEZE EDITIE

Christine Achten, Maria Bragina, Mia De Brabander, Jo De Clercq, Astrid De Vleeschauwer, Jan Hautekiet, Rudi Logist, Henri Meulemans, Sam Pless, Lore Poulussen, Mieke Soens, Rudi Thomassen, Lut Vanaerschot, Stephanie Vandeplass, Margriet Vanvolsem, familie Welkenhuysen en Jan Vanwezer.

Eindredactie & grafische vormgeving:

Stijn Paemelaere

Tel.: 016 28 47 90

Reageren via: redactie@wingerd.info

Jaarabonnement: € 15,00

Steunabonnement: € 50,00

IBAN: BE69 7343 5622 0078

BIC: KREDBEBB

met vermelding 'Huiskrant Wingerd'

PERSONEELS- & BEWONERSNIEUWS

Nieuwe collega's: Marwan Muna, logistiek Woningen 1-4; Daniela Adamo, zorgkundige in Woning 4; Odette Meeus en Lieve De Roover, logistiek in Woningen 9-12; Stéphanie Loosfelt, kapster en logistiek in Woningen 13-16; Mireille De Herdt, logistiek, Jolien Mombaerts en Lotte Haanen, verpleegkundigen in de Zorgflats; Fleur Verhoeven, logistiek kortverblijf en dagcentrum. Marie-Christelle Konan, zorgkundige en Jennifer Garcia, verpleegkundige in de nachtdienst. Welkom bij de Wingerd-familie!

Nieuwe bewoners: mev. Goossens in Woning 1; dhr. De Louvien in Woning 2; mev. Poortmans in Woning 3; mev. Schouteden, mev. Coremans en dhr. Rondou in Woning 4; dhr. Van Praet, dhr. Smets en dhr. Lissens in Woning 7; mev. Maroto Sanchez in Woning 9; mev. De Buyscher in Woning 11; dhr. Foque en mev. Pootmans in Woning 12; dhr. Vanaght in Woning 13; dhr. en mev. Gijsenbergh-Borghleuens; dhr. en mev. Verdurmen-Franki in de Flats. Hartelijk welkom!

We namen de voorbije maanden afscheid van: An Helligs, Renée Leenders, Liv Renders, Ursule De Backer, Zuster Martina (Maria Doms), Lieve Wellens, Georges Lambrechts, Guido Martens, Madeleine Massaer, Etienne Van Praet, Tinneke Weets, Marie-Louise Schouteden, Thilda Ulens, en Hugo Kestens. Onze gedachten gaan uit naar alle families en naasten.

Twee bewoners, mev. Geens en dhr. Beernaerts vonden elders een nieuwe thuis.